

„DVIKALBYSTĖ“ IR NUTAUTINIMAS

Pastaruoju metu respublikos spaudoje prasičėjusi diskusija nacionalinių santykių, gimtosios kalbos ir dvikalbystės klausimais prašoka įprastines siauro partiskumo ribas. Tai svarbūs klausimai, kurie rūpi ne tik tarybinio persitvarkymo šalininkams, bet dar labiau tiems, kurie siejosi mūsų tautos išlikimu. Ne apie ką kitą galvojame, kalbėdami apie rusinimo politikus grėsmę, kuri mūsų laikais iš naujo iškilo, prijungus Lietuvą prie Tarybų Sąjungos. Žinoma, taip atvirai tiesiog pasakyti tarybinėje spaudoje šiandien dar neleidžiama. Čia susiduriame su vadinaimo viešumo ir demokratizavimo ribom. Tai ženklas, kad dar toli gražu ne viską dabartinėmis „persitvarkymo“ sąlygomis galima pavadinti tikraisiais vardais. Ir kol taip tęsis, ne tik galima, bet ir privatu abejoti vykstančių diskusijų atvirumu ir nuoširdumu.

Vis dėlto, jei ir vengiama nurodyti pačių blogybių šaknis, tai iš jos kylančių blogybių atskleidimas yra žingsnis teisinga kryptimi ir vertas dėmesio. Tokio dėmesio nusipelnė ir Tiesoje balandžio 14-ją pasirodęs istorijos mokslų kandidato Juozo Paleckio straipsnis „Dvikalbystė: laimėjimai ir problemos“. Autorius vadovaujasi tarybinio internacionalisto požiūriu, ne lietuvių tautos interesais, todėl jo straipsnyje reikšminga ne tiek tai, ką jis giria ir siūlo, kiek kritiškos pastabos, atskleidžiančios tikrovę, kuri iki šiol buvo nutyliama.

Dėmesio vertas konstatavimas, kad „pastaraisiais metais kai kuriose sąjunginėse respublikose gerokai susiaurėjo nacionalinių kalbų visuomeninės funkcijos“. Čia, autoriaus nuomone, „neigiamą įtaką pirmiausia turėjo gimtosios kalbos neįvertinimas, kai kurių respublikų vadovų abejingumas nacionalinėms kalboms, administravimo metodai, gimtosios kalbos su rusų kalba lygusavartojimo principo ignoravimas“. Dėl to nacionalinės kalbos buvo pradėtos vis mažiau vartoti valstybės įstaigose, ūkio organų darbe, pasitarimuose, įvairiuose kultūros renginiuose, leidyboje, radijo ir televizijos laidose, kine. Kai kuriose sąjunginėse respublikose daug pagrindinių tautybių gyventojų šiandien blogai moka gimtąją kalbą arba yra ją jau visiškai užmirę.

Kalbėdamas apie šias blogybes, autorius pabrėžia, kad jos reišikiasi „kai kuriose“ respublikose, todėl nelabai aišku, kiek jos būdingos Lietuvai. Iš bendro pasakymo, kad „respublikose vietinė nacionalinė kalba faktiškai prarado tarpnacionalinio bendravimo kalbos funkcijas“, galima spresti, kad suminėtosios kai kurių respublikų blogybės reišikiasi ir Lietuvoje.

Autorius įsakiama nurodo, kad problema yra gimtosios ir rusų kalbos mokymo, lietuvių kalbos santykių su rusų kalba, jų funkcionavimo srityse. Nemaža dalis baigusiu vidurinę ar net aukštąją mokyklą blogai moka literatūrinę lietuvių kalbą, jų kalba labai skurdi, pilna žargonizmo. Žymi respublikos jaunimo dalis abejingai gimtajai kalbai, nacionalinei istorijai, kultūrai, negerbia liaudies tradicijų, linksta į kosmopolitizmą.

Jei taip yra su lietuviams savame krašte, tai ko tada laukti iš svetimtaucių ateivių, kurių didelė dalis lietuvių kalbą blogai moka arba visiškai jos nemoka, abejingai žiūri į lietuvių kalbos mokymąsi, mano, kad pakanka mokėti tik rusų kalbą.

Žodžiu, Juozo Paleckio kritiški pastebėjimai apie liūdną gimtosios kalbos padėtį Lietuvoje verti didelio dėmesio, nekelia abejonių jų teisingumui ir nuoširdumui. To paties, deja, negalima pasakyti apie jo siūlomas priemones blogybėms šalinti.

Galima sutikti su autoriaus nuomone, jog svarbu užtikrinti lygų lietuvių ir rusų kalbų vartojimą visų valstybės, teisėtvarkos organų darbe, žmonių aptarnavimo sferoje, oro ir geležinkelio transporte, sąjunginio pavaldomo pramonės įmonėse ir taip toliau. Visiškai teisingas reikalavimas, tik neaišku, kaip jį esamomis sąlygomis būtų įmanoma įgyvendinti.

Autoriaus siūlomos priemonės yra tiesiog nesuįprastimas. Siūlydamas plačiau supažindinti vaikus ikimokyklinėse įsta-

Lietuvos Helsinkio grupė tęsia savo veiklą. Po kelerių metų pertraukos, perėję sovietinius susidorojimo teismus, kalėjimus bei lagerius, lietuviškosios Helsinkio grupės nariai atnauja savo veiklą, kreipdamiesi į Tarptautinę Helsinkio Federaciją. Grupė toliau veiks nauju „Helsinkis 1976“ vardu. Užsienio spauda skelbia Helsinkio baigiamąjo akto nutarimų vykdymo Lietuvos kontrolinės grupės kreipimosi į Tarptautinę Helsinkio Federaciją tekstą. Grupė, prisistatydama Federacijai, prašo ją laikyti kolektyvinio Federacijos nariu. Štai kreipimosi tekstas:

Helsinkio baigiamąjo akto nutarimų vykdymo kontrolės Lietuvos visuomeninė grupė buvo įsteigta 1975 m. Įsteigėjas Viktoras Petkus ir jos narys Balys Gajauskas po 10 metų kalinimo dar tebėra Sibiro nutėmėme. Grupės nariai — Tomas Venclova, Eitanas Finkelšteinas, Vytautas Skuodis buvo priversti iš Lietuvos emigruoti. Grupės narys kun. Bronius Laurinavičius žuvo neišsikiomis aplinkybėmis. Grupės nariai — kun. Karolis Garuckas ir Ona Lukauskaitė-Poškienė mirė. Mes, likę šios grupės nariai — Vytautas Vaičiūnas, Algirdas Statkevičius ir Mečislovas Jurevičius, įkalinimo vietoje prabuvę daug metų, šiuo metu esame laisvi ir atgaiviname grupės veiklą. Mes prašome Tarptautinę Helsinkio Federaciją priimti Lietuvos „Helsinkis 76“ grupę kolektyvinio nariu. Šiuo metu „Helsinkis 76“ grupės nariai yra: vis dar tebesantys nutėmėme, Viktoras Petkus ir Balys Gajauskas; gyvenantys užsienio šalyse, Tomas Venclova (JAV), Eitanas Finkelšteinas (Izraelis), Vytautas Skuodis (JAV); gyvenantys Lietuvoje — Mečislovas Jurevičius, Algirdas Statkevičius, Vytautas Vaičiūnas.

Pasirašo: Mečislovas Jurevičius, Algirdas Statkevičius, Vytautas Vaičiūnas.
Vilnius, 1988 m. balandžio 25 d.

DOKUMENTAS NR. 35

Helsinkio pasitarimo baigiamąjo akto signatarai 1975 m. įsipareigojo gerbti visus tris tarptautinius paktus liečiančius žmogaus teises. Tarptautiniame pakte pilietinės ir politinės teisės, ratifikuotos TSRS Aukščiausios tarybos prezidiume, trečiojo dalyje 19 str.-nyje pasakyta: 1) Kiekvienas žmogus turi teisę netrukdomai reikšti savo nuomonę, 2) Kiekvienas žmogus turi teisę laisvai išreikšti savo nuomonę: ši teisė duoda bet kokios rūšies informacijos bei idėjų ieškojimo, gavimo ir platinimo laisvę — žodžiu, rankraštineje, spausdintoje, meninėje išraiškos formoje ar pagal savo pasirinkimą kitais būdais visai nepriklausomai nuo valstybinių sienų.

TSRS Konstitucijos 49 straipsnyje rašoma: „Kiekvienas TSRS pilietis turi teisę pateikti valstybiniais organams ir visuomeninėms organizacijoms pasiūlymus dėl jų veiklos gerinimo, kritikuoti darbo trūkumus. Persekiojami už kritiką draudžiama“.

Kad nedovanotinus tironiškus spaudos neteisėtumo bei nežmoniško akto organizavo ir jiems asmeniškai vadovavo Stalinas, kad nuo panašių dalykų nebuvo laisvi ir visi po stalininiai penkmečiai, TSRS piliečius nuolat supažindina visos masinės informacijos priemonės. Vadovaujantis sveika logika, derėtų išaukštinti ir pagirti visus tuos rezistentus, gose ir vidurinėse mokyklose su rusų kalba, jis tiesiog veržiasi per plačią atlapotą rusinimo duris. Tokiu keliu einant, gimtoji kalba neatgaus savo teisių ir vaidmens viešajame gyvenime.

Aplamai autorius keistai idealizuoja tariamos dvikalbystės problemą, visiškai nepaisydamas istorinės lietuvių tautos patirties, kuri buvo labai skaudi ir pamokanti. Kur dvikalbystė nuvedė Prūsijos lietuvių, aiškinti nereikia. Tik tautinis atgimimas, pasireiškęs gimtosios kalbos gynymu, ypač per spaudos draudimų keturiasdešimtmetį, padėjo Didžiajai Lietuvai išvengti Prūsų Lietuvos likimo. Kaip praeityje dvikalbystė tarnavo lietuvių vokištinimui ir lenkinimui, taip ji šiandien tarnauja jų rusinimui.

J. Vd.

„LIETUVOS HELSINKIS 76“

kurie iš vyriausybės reikalauja gerbti TSRS konstitucijos nuostatus bei priimtus tarptautinius įsipareigojimus, kurie vienai ar kitaip priešinasi ir aktyviai kovojo su valstybės pareigūnų savivaliavimu. Jų siekimai sutapo su dorovingos žmonijos dalies interesais. Ir mes manome, jog 1988 balandžio 4 laikraštis „Pravda“ buvo teisingas kai teigė, jog patriotas yra tas, kuris nebijodamas jokių sunkumų dirba šalies interesų naudai, liaudies gerovei. Kaip tiksliai tokiais tikslais rezistentai vadovavosi savo veikloje.

Tačiau realioje TSRS gyvenimo tikrovėje mes matėme ir tebeamatame visai priešingą vaizdą. Daugumas tu, kurie pasinaudojo laisvo savo nuomonės pareiškimu teise, ir kritikavo, valstybės bei visuomeninių organizacijų darbo trūkumus, kurie vyriausybei teikė savo pasiūlymus, buvo neteisėtai apkaltinti šmežimu kenksmingos agitacijos bei propagandos skleidimu, buvo apšaukti socialiai pavojingais elementais. Daug jų ir dabar tebelaikomi įkalinimo bei nutėmimo vietoje. Daug jų neturi teisės gyventi savo tėvynėje ar užimti labiau atsakingas pareigas, jiems trukdoma išvykti į užsienį, ir t.t. Konkrečiai tam pavyzdžiu gali būti Vilniaus vyskupas Julijonas Steponavičius, lietuvių kunigai — Alfonsas Svarinskas ir Sigitas Tamkevičius, Lietuvos Helsinkio 76 grupės nariai — Viktoras Petkus ir Balys Gajauskas, aktyvūs rezistentai — Povilas Pečiulaitis, Algirdas Žyprė, Gintautas Iešmantas, Boleslovas Lizūnas, Petras Gražulis bei didelė daugybė įvairių kitų tautybių žmonių šią dieną persekiojamų už tautinius ir religinius įsitikinimus.

Helsinkio pasitarimo baigiamąjo akto nuostatus bei tarybinę konstituciją mes

norime matyti ne vien parašytą ant popieriaus, bet ir veikiančius kasdienybės tikrovėje. Todėl teisingumo, taikos, laisvės ir garbingo, pilnavertio gyvenimo siekimo vardu, mes reikalaujame TSRS vyriausybę pilnai gerbti visus Helsinkio pasitarimo baigiamąjo akto priimtus įsipareigojimus ir nedelsiant amnestuoti visus tuos, kurie bet kada 70-ties metų bėgyje pasipriešino nežmoniško, neteisėtumo praktikuotojams.

Algirdas Statkevičius, gydytojas, Mečislovas Jurevičius, darbininkas, Vytautas Vaičiūnas, inžinierius. (LIC)

BAISIŲJŲ LIETUVOS DEPORTACIJŲ METINIS — GEGUŽES 22 D.

(Paskutinės žinios iš Vilniaus).

Lietuvos Informacijos Centro žiniomis Lietuvos Laisvės Lygos sekmadienio (gegužės 22 d.) minėjimas buvo milicijos ir civilių „tvarkdarių“ trukdomas. Nežiūrint to daugiau kaip 1000 asmenų susirinko Gedimino aikštėje paminėti prieš 40 metų Stalino įsakymu deportuotus 200,000 lietuvių. Gedimino aikštėje susirinkę dainavo lietuviškas patriotines dainas ir skandavo „Laisvės, laisvės, laisvės“.

Jaunas aktyvistas Andrius Tučkus susirinkusiems perskaitė pareiškimą, kuriuo buvo pasmerktos Stalino deportacijos, reikalaujama, kad instigatoriai būtų teisiami ir kad deportuotiems būtų suteikta moralinė ir materialinė reparacija. Andriaus Tučkaus pareiškimas buvo priimtas plojimu.

Milicija tuo tarpu per garsiakalbius grodanti garsiai muziką bandė kalbėtojus nusteibti, o vėliau jėga susirinkusius išblaškyti. Trys buvo milicijos areštuoti.

PABALTIO TAUTOS

ŠAUNUS BOLTONO PABALTIEČIŲ CONCERTAS

Gegužės 14 d. įvyko Boltono Baltijos Tautų Komiteto suroštas koncertas — šokiai Lietuvos, Estijos ir Latvijos 70 metų Nepriklausomybės Paskelbimo sukaktuvėms paminėti.

Komiteto sekretorius H.A. Vainės-Vainėkis vakaro atidarymui žodį pasakė pakvietė parlamentarą Tom Sackville, M.P. Savo kalboje T. Sackville paminėjo koncerto tikslą, prisiminė šiandien pavergtas pabaltiečių tautas, pareiškė, kad tas iš Rusijos atėjęs išsireiškimas „glasnost“, jo nuomone, iki šiol yra tik tuščias žodis ir baigdamas padėkojo pabaltiečiams už pakvietimą dalyvauti šiame svarbiame minėjime.

Vietinių ukrainiečių jaunimo atstovs pasveikino pabaltiečius Nepriklausomybės Paskelbimo sukaktių proga, palinkėdamas pasisekimo jų ateities veikloje.

Pagrindinėje vakaro kalboje B.B.T-ų Komiteto sekretorius H.A. Vainės-Vainėkis apibūdino trijų Baltijos tautų istoriją paminėdamas, kad nors estai ir latviai savo laisvę prarado jau XIII šimtmetyje ir nuo to laiko buvo vokiečių baronų prispausti, lietuvių ne tik atmušė teutonų puolimus, bet išplėtė savo nepriklausomą kunigaikštiją nuo Baltijos iki Juodosios jūros, padarydami ją didžiausia XV amžiaus valstybe Europoje. Jis paminėjo trijų Baltijos tautų skirtumus kalbose ir religijoje, kovas dėl nepriklausomybės ir didžiulį progresą per laisvės dvidešimtmetį. Jis vakaro dalyviams priminė apie pabaltiečių pavergimą, trėmimus į Sibirą ir baigdamas apie dabartinę jų padėtį ne tik laisvame vakarų pasaulyje, bet ir jų Baltijos krantų gimtinėse. Oficialioji dalis buvo užbaigta estų, latvių ir lietuvių himnais ir „God Save the Queen“.

Koncerto programą pravedė H.A. Vainės-Vainėkis, joje du kartus pasirodė Leeds latvių tautinių šokių grupė „Kamulinš“ (antrojoje programos dalyje sušokdami lietuvišką „Kubilą“) ir estų grupė iš Leicesterio. Estai savo programą pradėjo smuiku ir čelo recitaliu ir, akordeonui pritariant, ją pabaigė sudainavę ketelį smagių estiškių dainų, palikdami labai malonų įspūdį.

Lietuvius atstovavo dainininkai —

tautiečių grupė iš Nottinghamo ir Londono. Pirmoje savo programos dalyje, moterys apsirengusios balinėmis suknelėmis, o vyrai vakaro kostumais, vakaro svečius sužavėjo savo susidainavimu ir tikru profesionalizmu. Dainos kaip „Anoj pusėj Nemunėlio“, „Kur giria žaliuoja“, „Šešupėle miela“ ir kitos iš lietuvių akių ne vieną ašarą ištraukė. Antroje savo programos dalyje, tautiniais rūbais apsirengę, jie nebaigė žavėti minėjimo dalyvių ir užsitarnavusiai susilaukė daug, daug katūčių.

Kambaryje šalia salės vyko tautinių rankdarbių parodėlė, kurioje, be latvių, labai gražiai ir įspūdingai, nenuilstančios menininkės ir patriotės Rūtos Popikienės pastangomis, pasirodė ir lietuvių.

Panašaus pabaltiečių koncerto šiaurės vakarų Anglijoje iki šiol nėra buvę. Jų skaičius Boltone yra mažas (lietuvių tik 15), o pastangų, planavimo ir darbo buvo daug. Didesnė jų dalis krito ant Komiteto sekretoriaus H.A. Vainės-Vainėkio pečių, bet ir kiti Boltono lietuvių daug prisidėjo prie šio svarbaus minėjimo pasisekimo — H. Silius su žmona sumušė visus praeities rekordus platindami loterijos bilietus, o šeimininkės O. Eidukienė ir M. Pauliukonienė nenuilstamai dirbo prie skanaus maisto pagaminimo.

Didžiausias ačiū, žinoma, priklauso mūsų dainininkams ir jų vedėjams: Vidai Gasperienei ir Vincentui O'Brien, nepamirštant DBLS pirmininko Jaro Alkio, kurio ir visos Sąjungos Valdybos dėka mūsų menininkai atsirado Boltone ir sužavėjo ne tik lietuvių, bet ir visus kitus minėjimo dalyvių. Pabaltiečių Komitetas taip pat yra dėkingas ir visiems kitiems šiame vakare dalyvavusiems tautiečiams. Kaip visada atsilankė bičiuliai iš Prestono, net ekskursija (!) iš Manchesterio ir be kitų apylinkės lietuvių pažįstami veidai buvo matomi iš tolimų Šefieldo, Nottinghamo, Wolverhamptono ir kitur. Nors salė buvo pilnutėlė, Lietuvos himnas nuskambėjo šauniau negu visi kiti. Visiems didelis ačiū!

Šis šaunus minėjimas jau praeityje. Kad jis buvo pilnai pasisekė įrodo ir tai, kad vietinis parlamentaras Tom Sackville, M.P. šio mėnesio pabaigoje vėl nori susitikti su Boltono pabaltiečiais.

ELR

LIETUVOJE

Pagerbė Lietuvos rezistencijos veikėjus

Kauno viešojoje bibliotekoje buvo suroštas vakaras „Kad žmoguje žmogus nebenumirtų“, skirtas lietuvių inteligentų grupei, kalėjusiai Štuthofio koncentracijos stovykloje.

1943 m. kovo 16-17 dienomis, Gestapui susekus VLIKo vadovus, Lietuvoje buvo įimti rezistencijos veikėjai, kuriems gresė mirties baismė. 46 suimtieji buvo išvežti į Štuthofio koncentracijos stovyklą. Devyni iš jų po dviejų mėnesių žuvo arba mirė baisia, žmogų žeminančia mirtimi.

Žuvusiųjų ir kentėjusiųjų koncentracijos stovykloje atminimas — kaip sako „Lit. ir meno“ korespondentė R. Šemelytė — šventai saugomas jų artimųjų širdyse. Todėl į pagerbimo vakarą buvusių kalinių artimieji atvyko kartu su šeimomis ir giminėmis.

Apie suimtųjų inteligentų likimą papasakojo Kauno politechnikos instituto docentas P. Štaras. Pagerbiant buvusių kalinių atminimą, uždegta simbolinė amžinoji ugnis, ekrane parodytos jų nuotraukos.

Iš Štuthofio kalinių Lietuvoje dabar gyvena tik Leonas Puskunigis, buv. Kūno kultūros instituto dėstytojas. Jis prisiminė daugelį draugų, kurie neprarado žmogiško taurumo ir koncentracijos stovyklos sąlygomis. Jis susirinkusiems, prižadamas tėvo kanklėmis, padainavo savo kūrybos dainų apie Štuthofą.

Profesorius J. Brėdikis papasakojo apie savo tėvą, kalėjusį Štuthofe, pabrėždamas, kad kaliniams išlikti padėjo ne fizinės, bet dvasios galia. Apie žuvusių stovykloje tarp kitų pasakojo E. Baubienė, matomai, apie žinomą katalikų veikėją Kazį Baubą. Aktorė G. Urbonaitė skaitė fragmentus iš B. Sruogos „Dievų miško“.

Pagerbtas prof. J. Kriščiūnas

Balandžio 26 d. Lietuvos Mokslų Akademijos mokslininkų rūmuose įvyko vakaras prof. Jono Kriščiūno (1888-1973) atminimui pagerbti.

J. Kriščiūnas vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo mokslinę agronomo veiklą, rūpinosi ir skleidė ūkininkavimo kultūrą. Jis buvo žymus augalininkystės ir bitininkystės specialistas. Taip pat, jis daug nusipelnė vystant pašarinių kultūrų ir daržovių sėklininkystę. Daug laiko prof. J. Kriščiūnas, dirbdamas Dotnuvos žemės ūkio akademijoje, skyrė didžiausiam savo pomėgiui — bitininkystei.

Vakaro metu prisiminimais apie prof. J. Kriščiūną pasidalijo buvę jo studentai, jo mokslinių darbų tęsėjai ir šeimos nariai.

Ragina prisiminti kaimų vardus

Vertėja Vanda Rudavičiūtė laiške „Tiesos“ redakcijai rašo: „Drauge su kaimais ir vienkiemiais išnyko ir vietovardžiai — vertingas mokslo objektas, mūsų senosios istorijos, kalbos ir kultūros atspindys.“

Prasidėjus kolektyvizacijai, lyg grybai po lietaus ėmė dygti mums neįprasti kokių pavadinimai, nors šie ūkiai kūrėsi senųjų kaimų, nuo amžių turėjusių savus vardus, bazėje. Naujoji toponimika nepapildė, nepraturtino senosios, o tik dirbtinai užgožė ją, suniveliuodama žemaitiją ir Dzūkiją, Suvalkiją ir Aukštiją.

Esame jau pakankamai subrendę vertinti tai, kas padaryta gero ir kas atsirado dirbant nepagalvojus, skubotai. Neskriausime ir mums visiems mielo, brangaus lietuviško kaimo. Pagalvokime rimtai, kaip istorijai, lietuvių kalbai išsaugoti mūsų senolių pastabumą, mokėjimą gražiai elgtis su tuo, kas priklauso visai tautai“.

Taigi, V. Rudavičiūtė siūlo išsaugoti senuosius kaimų vardus.

Pasizymėjusi balerina

Jauna Lietuvos baleto šokėja Jolanta Valeikaitė, M.K. Čiurlionio vidurinės mokyklos auklėtinė, kovo 6 dieną šoko Maskvos baleto artistų konkurse ir laimėjo antrąją premiją. Jos partneriu buvo Vytautas Kudžma. Lietuvaitės pasirodymas Maskvos konkurse maloniai nustebino žiuri komisijos narius.

PAVOJUS MIŠKAMS

„Lietuvos galybė miškuose. Iškirsite miškus — sunaikinsite ir Lietuvos galybę“. Šitaip apie mūsų miškus sakiusi le-gendinė deivė Medeinė, su akimis, stebė-dama miškų kirtėjų darbus. Ir tikrai, Lie-tuvos miškai ilgus amžius gynė lietuvius nuo jos amžinų priešų, ypač žemaičius nuo kryžiuočių puolimų, kurie ištisus du šimtmečius slėpėsi savo miškuose ir iš čia suduodavo priešui mirtinus smūgius. Pokario metais miškai ištisus 7 metus priglaudė Lietuvos laisvės kovotojus.

Mūsų miškus ir jų grožį aprašė eilė rašytojų. Štai Simanas Daukantas savo „Būde“ rašė: „Kas aprašys senovės Kal-nėnų ir žemaičių senovės girias... Kožnas čia numano, jog tos girios buvo jiems ne-vien pirmoji pastogė ir uždanga nuo žiauraus oro, bet dar klėtimis visų jų tur-tų, kuriose pavalgė, apdaras ir lobis bu-vo poklėstas“. Vėl Adomas Mickevičius savo veikle „Ponas Tadas“ apgailestavo: „Girios mano! Kiek iškerta jūsų kirviai pinklių ir valdančių Lietuvą rusų!“ O vysk. A. Baranauškas, Lietuvos miškų grožį nepaprastai gražiai išreiškęs savo „Anykščių šilėlyje, skundėsi, kad iš šio gražaus šilo tik „kelios pušelės apykrei-vės liko“. Dar vėliau Maironis rašė: „Miš-kas verkia didžiagirių: bailsūs kirviai jas išskynė“ (Miškas ir lietuviai), o nepri-klausomybės laikų poetas Antanas Miš-kinis džiaugėsi mūsų gražiomis giriomis: „Niekur nėra tokio miško, kaip mūsų-kis...“

Lietuvos miškus, kitados garsius visoje Europoje, kuriais amžius didžiavosi mūsų šalis, tą brangiausią turtą, naikino svetimieji ir savieji. Daug miškų išnaikinta I pasaulinio karo metu, vokiečių oku-pacijos metais, kai jam išvežti buvo pra-vestos net specialios geležinkelio linijos. O kai kūrėsi nepriklausoma Lietuva, kai jos laisvei apginti reikėjo ginklų, mūsų miškų mediena tada, greta linų, buvo „užsienio valiuta, taip labai reikalinga valstybei atkurti. Bet ir nepriklausomy-bės metais miškų iškirtome daugiau, kaip buvo galima kirsti. Taigi 1939 m. mūsų miškai dengė tik 18 proc. tuometinės te-ritorijos. Čia reikia dar turėti galvoje, kad didžiausios Lietuvoje mūsų istorinės girios — Baltvydžio ir Augustavo — buvo likusios už Lietuvos ribų.

II pasaulinio karo metu daug mūsų miškų išnaikino rusiškieji ir vokiškieji okupantai. Daug miškų iškirsta ir poka-rio metais, kol jų pritrūko ir reikalinga mediena dabar daugiausia išsivežama iš Rusijai atitekusių Suomii Karijos miškų. O medžiai lėtai auga. Pasėjai, sakysi-me, pušies sėklą, medieną gausi tik po 80-100 metų, kai JAV-bėse užtenka pusės

to laiko.

Pokario metais miškams buvo paskir-ta daug nederlingos žemės, nusavinti pri-vatūs miškai. Dabai Lietuvos miškingu-mas siekia jau 27 proc. teritorijos arba 1,804,000 hektarų, kai visoje Sovietų Są-jungoje miškų yra 33 proc., JAV-bėse 35 proc., Lotynų Amerikoje 40.7 proc. teri-torijos ploto. Tačiau brandaus (kirtimi-nio) miško Lietuvoje tėra 5 proc., pri-brėstančio 9 proc. Išplėtus medžio pra-monę, tik dalis pareikalavimo patenkina-ma sava mediena.

Bet ne vien tik kirviai (dabar jau mo-toriniai pjūklai) naikina Lietuvos miškus. Šiuo reikalu „Mokslas ir gyvenimas žur-nale (Nr. 10, 1987) yra paskelbtas prof. dr. Vaidoto Antanaičio aliarumojantis ra-šinyas „Miškų monitoringas, iš kurio ma-tyti, kad Lietuvos miškus dabar yra pa-lietusi visoje Europoje siautėjanti ekolo-ginė krizė. Viena šios krizės dalis yra globalinė, kita vietinė. Vakarų Europoje atsiradę rūgštūs lietus jau pasiekė ir Lie-tuvą. Lietaus rūgštėjimas kasmet didė-jas ir išvirsias į cheminį rūgščių smū-gius. Kartu rūgštėja ir dirvožemiai, iš jų išplaunamos maistingos medžiagos, mažėja dirvožemių produktyvumas, pa-žeidžia medžių šaknis. Susitelkia didelė teršalų koncentracija, kuri labai kenkia spygliūnams bei lapams, mažėja medžių pri-augis ir atsparumas.

Tačiau vietinės pramonės poveikis, esąs daug didesnis ir greitesnis, kaip iš toliau atkeliavusių teršalų. 1985 m. duomeni-mis pramonės teršalų pakentkų ir žuvisių medynų plotas Lietuvoje jau buvęs 5800 hektarų. Autorius toliau pastebi, kad „miškų plotai, kuriuose įvyko morfologi-niai augalų pakitimai ir juntamai padau-gėjo medžių sausuočių, skaičiuojami de-šimtimis, o gal ir šimtais tūkstančių hek-tarų“.

Lietuvai per didelę pramonę, daugiau-sia sukurta Maskvos planais, labai teršia Lietuvos gamtą. Ypatingai teršianti Jo-navos „Azoto“ gamykla. Pirmieji 1,5 ha spygliuočiai žuvę jau 1974 metais, o šiuo metu nuo jos yra žuvę 729 ha plote, o pastebimai pakenkti medynai — 1886 ha plote. Neigiamas poveikis dar labai pa-gausėjęs ir kitur. Miškuose pagausėję sausuočių, pakito augalija maždaug 7000 ha plote. Šis maras, kaip pastebi dr. An-tanaitis, „plinta 2-3 km per metus grei-čiu vyraujančių vėjų. Jau yra pakenkta medynams už 20-25 km nuo gamyklos“.

Garsioji Elektrėnų jėgainė, šiluminė elektros stotis, esąs „pagrindinis atmo-sferos teršėjas Lietuvoje. Pro savo kami-nus išleidžia maždaug trečdajį respubli-koje gaminamų oro teršalų. Palyginti su

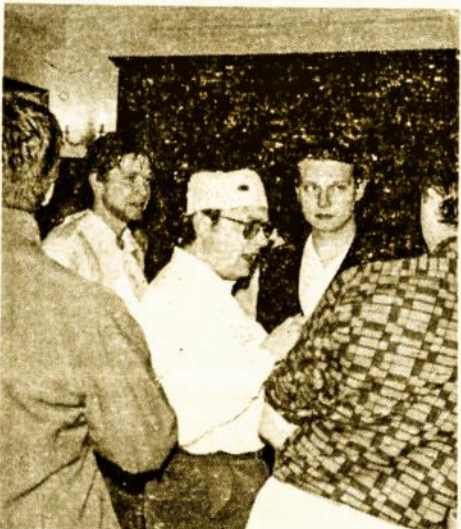
Jonavos „Azotu“, Elektrėnai išleidžia i-orą 5-6 kartus daugiau teršalų... Jau da-bar yra džiūstančių medynų už 50-60 km nuo Elektrėnų“. Vėl dr. Antanaitis: „Mū-sų r e s p u b l i k o s teritorijos 1 kv. kilometrui tenka per metus vidutiniškai po 9000 kg įvairių teršalų. Tai savos pra-monės produktas, neskaitant gausių, do-vanų, gaunamų iš Europos“.

Labai daug žalos Lietuvos miškams pri-darą žvėrys. Pokario metais jų skaičius labai padidėjo. Taip 1937 m. buvo 290 briedžių, o dabar apie 12,000. Kitų žvėrių atitinkami prieauglio skaičiai: elnių buvo 99, dabar 12,000, stirnų 1937 m. 26,700, o dabar — 40,000. Briedžių buvo 290, dabar 12,000, šernų skaičius paaugo nuo 870 ligi 21,000. Toks gausus žvėrių skaičius labai kenkia miškams: jie apgraužia medelius, medžius, naikina pasėlius, miškų jaunuo-lynius. Reikia dar pridėti, kad žiemos me-tu šie žvėrys dar yra šeriami. Praktiškai atsitinka taip, kad lėšos, kurios skiriamos miškų atželdinimui, išleidžiamos šerti žvėrimis.

Straipsnio autorius ragina atitinkamas įstaigas ir visuomenę daugiau domėtis ekologinėmis problemomis, iškelti gam-tos apsaugos darbo trūkumus ir imtis ati-tinkamų priemonių miškų, augalijos bei oro apsaugai. Straipsnį baigia žodžiais: „Viešumas yra jėga, kuri padės objekty-viau ir rimčiau spręsti ekologines pro-blemas“.

Ir tikrai, Lietuvos, Europos ir galbūt viso pasaulio miškai yra pavojuje. Nerei-kia leisti jiems nudžiūti, mirti.

b.k.v. „Draugas“

Pasiruošę kabarėtui. Žiūrėk 3 psl. — Lithex 88.

Ypatingos „Ellos“ numeris

Kovo mėnesį pasirodė ypatingas EL-TOS anglų kalba numeris, pašvęstas Lie-tuvos nepriklausomybės šventės minėji-mui tėvynėje ir jos atgarsiams užsienyje.

ELTA chronologiškai apžvelgia įvykius Lietuvoje: patriotinio ir religinio sąjū-džio pasiruošimus Vasario 16-tajai, peti-cijos Gorbačioviui, valdžios pastangos prievarta ir grąšinimais sutrukdyti minė-jimą, vadovaujančių aktyvistų persekio-jimą. Išsamiai aprašomi vasario 13, 14, 15 ir 16-tos įvykiai; pamaldos ir procesi-jos už tautos bei religijos laisvę; demon-stracijos Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose; išsamūs dalyvių pasisakymai; atstovų ir oficialiųjų žybybų reakcija, Taip pat spau-sdinamas Lietuvos Nepriklausomybės ak-tas lietuvių ir anglų kalbomis, Maskvos, Vašingtono, lietuvių išeivijos, lenkų bei latvių nepriklausomų sąjūdžių komenta-rai, bei pasaulio spaudos pasisakymai.

Ypatingo E L T O S numerio ve-damas primena, kad praėjus porai die-nų po Vasario 16-tosios, Gorbačiovas pa-reiškė, jog tautinis klausimas yra svar-biausias ir aktualiausias Tarybų Sąjungos politinė problema — jis būsiąs išsprės-tas atvirumo ir demokratizacijos būdu. Tačiau priemonės, kurių buvo imtasi nu-stelbti ir iškreipti teisėtą lietuvių tautos valios pasireiškimą, absoliučiai priešt-rauja „glasnost“ idėjai ir neturi nieko bendro su demokratija.

Vasario mėnesį, rašo ELTA, Lietuvoje nebuvo pralieta daug kraujo. Už tai rei-kia dėkoti ne valdžiai, bet lietuvių patrio-tams, kurie atsisakė būti išprovokuojami. Provokacijų buvo apstu — guminėm laz-dom besišvaistanti milicija, grubus susi-dorojimas su demonstrantais, elementa-raus teisėtumo pažeidinėjimai. Tačiau, užuot jėga atsakė į nuogą jėga, lietuviai susitelkė į bažnyčias, daug į užuovėjas, kur jie galėjo išreikšti savo giliausius tau-tinius bei religinius jausmus.

Atvirumo vietoje, rašo ELTA, Maskva mėgino apgaubti Vasario 16-tosios įvykius ir jų prasmę dezinformacijos migla. Ke-liams užsienio žurnalistams buvo leista trumpai apsilankyti Lietuvoje, kur jie buvo akliai prižiūrimi. Užsienio publika buvo maitinama falsifikatais — agitpro-pu virtuvėse, atrodo, manoma, kad užsie-niečiai nieko nežino apie Lietuvos istori-ją ir todėl jiems galima bet ką tvirtinti. Visa tai priminė panašius Stalino laikų spektaklius.

Anot ELTOS, Gromyko buvo pasiūstas į Lietuvą užtikrinti vietinę administraci-ją, kad Maskva ją parems ir kad padėtis niekuo nepasikeis. Gromykos, buvusio Stalino užsienio reikalų ministro vardas,

sukelia daug prisiminimų — jis susijęs su visa serija tarptautinių nusikaltimų prieš lietuvių, latvių, estų, lenkų, vengrų, čekų ir kitas tautas. Jis simbolizuoja ry-šį tarp dabartinio Gorbačiovo režimo ir Pabaltijo valstybių okupacijos stalininių šaknų.

ELTA primena, kad Gorbačiovas turi ir kitą pasirinkimą. Šiandien jis tvirtina, kad Sovietų Sąjunga radikaliai keičiasi ir atsisako stalininės imperialistinės poli-tikos. Jis galėtų lengvai įtikinti visus skep-tikus savo nuoširdumu, atitraukdamas savo kariuomenę iš Pabaltijo, kaip jis žada ją atitraukti iš Afganistano, ir leis-damas patiems lietuviams, latviams ir es-tams nuspręsti savo likimus. Tokia poli-tika ne tikrai įrodytų jo nuoširdumą, bet ir sutvirtintų Sovietų Sąjungos saugumą, nes vietoj trijų okupuotų priešiškų tautų, Maskva turėtų tris neutralius kaimynus (kaip Suomijos atveju).

(Nukelta į 4 psl.)

2000

2000-sis EUROPOS LIETUVIO NUMERIS

NKK, Vasario 16 Gimnazija, Federalistai, „Concord“

1964 m. pabagoje Nidos Knygų Klubas minėjo savo dešimtmetį ir gyrėsi išleidęs 50 knygų (pagirtinas rekordas — M.B.) 1965 m. pradžioje LNB-bės valdyba ragi-na tautiečius užtikrinti „E.L.“ ir NKK knygų leidimą ateičiai padvigubinant prenumeratorių skaičių, nes reikia pinigų spausdinimo mašinai, kuri jau yra nu-pirktą, ir linotipui, kuris galėtų mums tarnauti bent 20 metų ir pakeistų iki šiol naudojamus „klebetus“ (susenusias ma-šinas). Kovo mėn. jau rašoma, kad linoti-pas nupirktas už 2300 sv.

Balandžio pabaigoje Mečys Musteikis įdėda „EL“ idomų pasikalbėjimą su Liucija Baldaufiene-Jurgutyte, kuri dėsto lietuvių kalbą Muencheno Unive:sitete ir turi 12 studentų, dauguma ne lietuvių. Lietuvių kalba yra reikalinga filologams, indogermanistams ir slavistams. Baldaufienė aktyviai dalyvaujanti lietuviškoje veikloje ir buvusi St. Savaičių dalyvė.

Mūsų periodinė spauda vis atrodo nu-sikalsta. Štai tų pačių metų viduryje PLB Vokietijos Krašto Tarybos Prezidiumas (tėv. A. Bernatonis, J. Kiščiūnas, J. Stankaitis, dr. J. Grinius) apgailestauja anoniminiu puolimu lietuvių spaudoje prieš Vasario 16-tos Gimnaziją ir prašo laikraščius nuo to susilaikyti.

Spalio mėn. rašoma apie „Vilniaus Aušros Vartų Dievo Motinos“ vardu tėvų Marijonų nupirktą įstaigą-bendrabutį lietuvių berniukams Nottingham. Jį tvarko ir veda „Šaltinio“ red. kun. S. Ma-tulis, o jam padeda kun. J. Geryba.

L. Sodybos reikalas vis keliamas ir lap-kričio mėn. rašoma, kad jau turi 15 pens-i-ninkų, kurie yra reikalingi nuolatines priežiūros, ir dėlto prisėis sumažinti atostogaujančių skaičių. Siekiama So-dybą padaryti grynai lietuviška, turint daugiau pensininkų, ir išlaikyti klubą, ku-rį daugiausia remia svetimieji.

Spalio mėn. Londone posėdžiavo Vidu-rinės Europos Federalistų Kongresas, ku-riame dalyvavo egzilai iš kraštų tarp Bal-tijos, Juodosios ir Adrijos jūrų. Kongre-sas pasisakė už laisvo apsisprendimo tei-sę tautos ir už teisę nepriklausomybę atgavusioms valstybėms prisijungti prie Vakarų Europos ekonominės sąjungos — Common Market. Lietuviams atstovavo R. Baublys ir J. Vilčinskis, latviams — rašyt. P. Aigars. („E.L.“ skaitytojai gal prisimins, kad prieš lietuvių dalyvavimą tame Federalistų judėjime kai kurie prieš taravo ir iki šiai dienai už tai pyksta — M.B.).

Lapkričio 30 d. „E.L.“ numeryje Stasys Kuzminskas džiaugiasi, kad reikalai pa-gerejo, palyginus su 1960 m., kada „tik pinigų rinkos vanagai tupėjo ant medžių šakų ir laukė gero 14 proc. lašinuoto gro-bio“ (berods, kad bendrovės vedėjų tada buvo M. Bajorinas — M.B.). Kuzminskas toliau pridėda „štai priežastis ir aplinka, kurios paskatino išrinkti naują B-vės va-dovybę“.

Lapkričio mėn. „EL“ taip pat pranešė, kad pradėjo skraidyti revoliucinis kelei-vinis lėktuvas „Concord“, kuris per 24 val. nuskrenda į Niujorką (tai bendro britų ir prancūzų projekto, labai brangiai kainavusio, išdava — M.B.).

1966 m. balandžio 5 d. LNB-vė minėjo savo 15 metų gimtadienį.

(Bus daugiau)

M. Bajorinas

GEDIMINAS ŠLIKAS

KRUVINA VASARA

APYSAKA-ROMANAS

(Tęsinys 51)

— Tikras dramblio kaulas ir du rubinai, — nusišypso Mykolas jo pusėn ir Povilas, kiek susigėdęs, nukreipia žvilgsnį šalin.

Mane stebina žaibiška to Mykolo reakcija. Jis tučiuojau pastebi žvilgsnius, išraiškas veide, daiktus, aplinką; suskirsto juos į reikšmingus ir nereikšmingus, rimtus ar juokingus, atsako į juos pastaba arba šaunia, pavergiančia šypsena. Ir ta jo savybė bei jo laikysena įduoda jam galbūt neapčiuopiamą, tačiau gerai juntamą pranašumą.

— Tai ką, mums nereikia nė ieškoti to karininko? — klausia Balys, išpūsdamas cigaretės dūmus.

— Nesakyk taip brolaus, lietuvi... O kas jei frontas sustos, jei vermachtas atmuš atgal? Mes priklausome Miuleriui siela ir kūnu...

— Nesisvaikyk bereikalingais žodžiais! Kokias direktyvas turi mums? — įsakančiu tonu kreipiasi Arminas.

— Jokių direktyvų brolaus, — Mykolas vėl artistišškai savo automata į orą ir vėl žaibo greitumu sugauna jį prispausdamas pirštą tik kelis milimetrus nuo gaiduko. Kiek laiko reikia treniruotis norint taip žaisti ginklu?

— Jokių... — tęsia savo paaiškinimus Mykolas. — Iš kelių radiogramų ir žvalgų pranešimų aš tik susidariau šiojį tokį vaizdą apie tai, kas dedasi miškuose, į kuriuos tu išvedei savąjį būrį brolaus Arminai...

— Ar negali paaiškinti vokiškai? — sumurma Kurtas, kuriam nesuprantama Mykolo kalba.

— Mūsų būryje tik tu vienas nesupranti seniausios Europoje kalbos, — švariai, be jokio akcento prabyla vokiškai Mykolas, kreipdamasis į Kurtą. — Kitų gi daugiau ir jų ausys bei burnos lietuviškos, joms ir skirtas mūsų pokalbis.

Pasisukdamas į Arminą pridūrė:

— Taigi jokių direktyvų, bet aš pabandyčiau nupiešti minėtą vaizdą. Vilniuje, tarp daugybės visokiausių „pasipirsinčių“ yra tokia pagrindinė organizacija pasivadavusi „Naujosios Lenkijos“ vardu.

Savo eilėse ji turi nemažai žmonių, kurių dalis dirba net vokiečių įstaigose. Tai organizacijai priklauso ir tula vilnietė Stefanija Kivak. Ji jau senokai įtarinėjama, slaptai ji policijai sekė jos veiklą. Aišku?

Dideliame trikampyje, maždaug tarp Svidų, Antokolkos ir Paberžės kaimų jau du metai operuoja sovietinių partizanų grupė, vadovaujama tulo Juknevičiaus. Tai stiprus, gerai ginkluotas būrys, turįs gerų, tiesioginių ryšių su Maskva. Toje pačioje geografinėje platumoje plėšikauja, užpuldinėja ir dar viena gauja, vadovaujama buvusio lenkų karininko Stavrovskio. Vieną dieną į Stavrovskio rankas pateko SS štabo specialistas, kurio jūs ieškote. Čia ir prasideda visa istorija... Stefanija Kivak — gera Stavrovskio pažįstama, o gal ir meilužė. Kažkuriam iš „Naujosios Lenkijos“ vadavų atėjo mintis, kad mainais už ginklų, sprogmenis galima būtų iškeisti su Maskva tą štabo karininką. Bet kaip jį išgauti iš Stavrovskio? Kažkas pasiūlė už didoką aukso pinigų sumą nupirkti iš Stavrovskio tą belaisvį ir užmezgus ryšius su Juknevičium, iškeisti jį savo bei Maskvos naudai.

Stefanijai Kivak buvo įduota pinigai ir jai pavesta susitikti su Stavrovskiu. Kas gali garantuoti, kad Miulerio skyriuje nėra nė vieno žmogaus, turinčio ryšių su pagrindinėmis organizacijomis? Kas tai sužinojo apie Armino grupę ir jos uždavinį ir tuojau pranešė „Naujajai Lenkijai.“ Jeigu Arminas suras belaisvį, tai pagrindinės organizacijos planai nueis niekais. Kaip gi atskratyti tų esesininkų, kurie valkiojasi Augustavo miškuose ir ieško pagrobto vokiečio? Reikia užpjudyti Stavrovskį, o jis sugebės pašalinti tuos ieškotojus tuo labiau, kad jam už belaisvį buvo siūlomas auksas...

Po Mykolo žodžių akimirka įsiviešpatavo tyla. Visi žvelgė į Arminą, laukdami, ką jis nuspręs. Mykolas gi, trumpais, vokiškais sakiniiais nubrėžė pasakojimo turinį Kurtui.

— Kurtai, tavo nuomonė? — nenatūraliai griežtai skamba Armino klausimas.

— Surasti, išvaduoti karininką ir prisigauti į Karaliaučius!

— Ar pašėlai? Porą šimtų kilometrų? Pėsčiomis? — veik rėkte rėkia Povilas.

— Nešukaliok, tavęs neklausia, — pikta pastebi Balys.

— Mykolai? — Armino klausimas trumpas, tarytum komanda.

LITHEX 88 – JAUNIMO SAVAITGALIS

DBLJS metinis LitheX (Lithuanian experience) įvyko balandžio 30 — gegužės 2 dienomis. Kaip visuomet, DBLJS metinis visuotinis susirinkimas taip pat išrinko naują komitetą.

Tai buvo tikrai fantastiškas savaitgalis! Keletą dienų prieš susirinkimą organizaciniai komitetui pranešė, kad atvažiuoja „maždaug 20“ iš Vokietijos PLJK-se Australijoje buvome susitarę, kad Europos jaunimas turėtų sueiti arčiau ir LitheX 88 buvo numatytas tam tikslui. Bet mes nelaukėme tiek daug svečių. Liko tik kelios dienos pasiruošti svečių priėmimui Sodyboje. Bet viskas vyko pagal planą (beveik) ir penktadienio vakare mes visi jau buvome Sodyboje. Iš Vasario 16-tos gimnazijos 16 mokinių: iš Jungtinių Valstijų, Kanados ir Pietų Amerikos, šeši vokiečiai ir mes iš Britanijos. Daugelis buvo Kongrese Australijoje ir senos draugystės buvo atnaujintos ir naujos pradėtos. Mes pasiskirstėme į grupes, kurios buvo pavadintos Aukštaitija, Zemaitija, Dzūkija ir Suvalkija.

Programa prasidėjo šeštadienį, anksti, po pusryčių. Nagrinėjome Britanijos, Vokietijos ir pasaulio bendruomenių struktūrą. Kęstutis Ivinskis pasakojo apie Vokietijos bendruomenės sudėtį, įskaitant Vasario 16 gimnaziją, o Vidas Puodžiūnas — Britanijos: apie DBLS, DBLJS, Lietuvių Namus, skautus, klubus šioje šalyje, Tarybą ir Lietuvos Pasiuntinį. Po to sekė labai įdomus Eglės Juodvalkės pasakojimas apie radijo stotį „Free Europe“. Po pertraukos mes girdėjome istorinius pasakojimus apie sovietų invaziją Rytų Europoje, pabėgėlių keliones iš Lietuvos, kaip DP stovyklos buvo įsteigtos, kaip lietuviai buvo išblaškyti po visą pasaulį, kaip jaunimas augo lietuvių išievytų bendruomenėje. Tų laikų asmeniškais pergyvenimais, pradedant 1940 metais ir baigiant dabartimi, pasidalino Juozas Blinstrubas, Jaras Alkis, Algis Silnickas, Eglė Juodvalkė ir Vidas Puodžiūnas.

Po pietų įvyko pasikalbėjimas, kurį pravedė Edmundas Kvietkauskas ir Vidas Puodžiūnas. Jie lengvai ir nevisada rimtai teigė, kad geriausia yra lietuviams gyventi Šiaurės Amerikoje, o Urugvajuje — blogiausiai. Ne visi su tuo sutiko.

Paskui vėl grįžome prie pirmojo mūsų grupių projekto. Mat, kiekviena grupė turėjo temą, liečiančią pasaulio lietuvių bendruomenės gyvavimą, artėjant 21-mam šimtmečiui. Po vienos valandos pasiruošimo kiekviena grupė atskirai supažin-

dino susirinkusius su savo darbo rezultatais. Buvo įdomu dirbti glaudžiai su lietuviiais iš kitų kraštų ir pažinti jų idėjas ir sprendimus. Visi darbų aprašymai buvo labai geri, vienas iš jų buvo padarytas lietuviškai.

Po to, prasidėjo grupių pasisakymai apie kalbą. Pasirodė labai liūdna padėtis, dauguma Britanijos jaunimo nekalba lietuviškai, bet tas faktas neturėtų trukdyti tų, kurie nemoka lietuviškai, bet nori būti tiktyviais mūsų bendruomenės nariams.

Šeštadienis pasibaigė laužu, kurį paruošė Alma Traškaitė, Scott Mineikis ir Jonas Žilinskas. Vienas mūsų Pietų Amerikos bičiulis laimėjo „barbeque“ prizą susidedantį iš avienos, paukštienos, keptų bulvių ir t.t. Statinaitė alaus mums padėjo valgant ir dainuojant, iki vėlyvos nakties.

Sekmadienio rytą mes turėjome šv. Mišias. Po mišių mums buvo parodytos ištraukos iš video filmo iš Australijos Kongreso. Filmas labai geras, bet dar ne visai baigtas platesniam rodymui. Po filmo dalyviai galėjo pasirinkti: arba žiūrėti televizijos programą iš Lietuvos, arba dalyvauti „brangenybių ieškojime“, kurį paruošė Vincent O'Brien. Tai buvo proga mūsų svečiams iš „už jūrų“ tikrai gerai susipažinti su Sodyba.

Po pietų sekė rungtyniavimas, kuriame išbandė savo žinias, apie viską kas lietuviška. Pasidalinus į grupes, rungtyniavimas buvo labai įtemptas. Laimėjo Aukštaitija. Kalbėjome apie europietiškus ryšių stiprinimą. Britanijos jaunimas pažadėjo 1989 m. gegužės mėnesį keliauti į Vokietiją ir su tautiečiais praleisti savaitgalį Vasario 16 d. gimnazijoje.

Pagrindinė salė buvo paruošta „DP“ banketui ir kabaretui. Visi vilkėjo „balius rūbus“. Kiekviena grupė paruošė du ar tris vaizdelius susidedančius iš dainų, humor, ar panašiai, sąryšyje su temoms nagrinėtomis savaitgalį. Tai buvo tikrai įspūdingas talentų vakaras. Kabareto kulminacinis punktas buvo „burtininko“ labai keistas aktyvus, kurį paruošė visada ir visapusiškai aktyvus Vytautas Kavaliauskas. Buvo paruoštas „DP“ maistas. Jis susidėjo iš miežių sriubos, kiaušienos, rūgščių kopūstų ir kompoto. Valgyti buvo galima gauti tik parodžius normų kortelę! Šokolado, kramtomosios gumos ir amerikoniškų cigarėlių prizai buvo išdalinti už geriausius kostiumus. Lesley Kuliukienė gavo prizą už moterų kostiumą, Algis Silnickas — už vyrų kostiumą, o Robertas Ibara iš Pietų Amerikos — už

geriausią kostiumą. Po banketo ir kabareto sekė diskas, kuris tęsėsi ir po vidurnakčio.

Mūsų svečiai, pirmadienį, anksti rytą, sulaukę traukinį Farnhame, išvažiavo apžiūrėti Londono. Pasilikę Britanijos jaunimas, kartu su keliais stebėtojų iš Vokietijos, turėjo metinį visuotinį susirinkimą ir sekantiems metams komiteto rinkimus. Edmundas Kvietkauskas buvo išrinktas pirmininku, Regina Puodžiūnaitė — sekretore, o Jonas Žilinskas, Markas Šova ir Scott Mineikis — nariais. Andrius Blinstrubas rūpinsis „Lynas“ biuletenio leidimu.

Po to mes išsiskirstėme, pavargę, bet laimingi, dėkodami Povilui Podvoiskui ir jo bendradarbiams už didelę pagalbą. Tai buvo vienas iš iki šiol sėkmingiausių LitheX. Nebuvę tikrai turėtų gailėtis! Visa tai vėl įvyks sekančiais metais Sodyboje, gegužės mėnesio savaitgalį. Prašome visus atvykti.

A.B.

KINO PASAULYJE

Rasa ALGIRDAS GUSTAITIS

„PASIMATYMAS“ — PRANCŪZŲ FILMAS

Prancūzaitė iš provincijos atvyksta į Paryžių laimės ieškoti? — Spėkime kokia ji? Kukli, nedrąsi, kiek naivi, save vertinanti, gerbianti tėvus, gimines, artimuosius?

Pagaminę, garsiamie Cannes festivalyje gavę aukščiausią premiją, kaip reprezentacinį filmą atgabėję prancūzai į JAV-es ir plačiai išgarsinę rodė spaudos atstovams, kritikams. Kokiai tasai tad, vos 82 minutes ekrane bėgantis „Spectra-film“ prancūzų kalboje, bet su gausybe anglišių aiškinimų, kurių negalima spėti perskaityti?

Taigi, iš provincijos į Paryžių atvykusi jaunutė, graži prancūzaitė ieško buto. Žinant, kaip sunku išsinuomotį gerą, didelį butą Paryžiuje, ji tuo nei kiek nesirūpina. Pradėjusi vaidinti mažame teatre mergina pasako porą sakinių, kurių pagrindinis: „Norite kavos ar arbatos?“ Jai atsako, kad nori karšto šokolado. Tuo jos vaidyba ir baigiasi.

ASMENINĖS DOVANOS GIMINĖMS LIETUVOJE

Geriausio būdai paremti gimines Lietuvoje. Galima pasiųsti dovanų siuntinius iš Anglijos, nupirkti jiems dovanas ten, arba paremti finansiniais.

Pageidaujamos prekės iš užsienio yra šios: striukės, sportiniai batai, bliuskutės, suknelės, sportiniai kostiumai, skaičiavimo mašinėlės, tirpi kava, specialios džinsinės kelnės „miltinės“.

Populiarus siuntinys 1988 m. — 2.

Vyriška arba moteriška vasarinė striukė, vyriški arba moteriški sportiniai batai, puiki moderniška bliuskutė arba vyriški marškiniai, nailoninė gėlėta skarelė arba teleskopinis lietsargis.

Pasiunčiant oro paštu kainuoja 120.00 sv.

Tarpininkaujame įvairių dokumentų sutvarkyme.

Dėl smulkių informacijų ir patarimų prašome rašyti:

Z. Juras,
11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB England.
Telef. 01 460 2592.

Persiunčiame ir pačių klientų sudarytus siuntinius arba sudarome tokius siuntinius kaip klientas pageidauja.

Ed. Cinzas

Trys savaitės Lietuvoje

(Tęsinys)

Gyvenu „Neringos“ viešbutyje. Prašiau, kad išskirtų „Neringą“, nes „Lietuva“, kurioje svečiavausi prieš du metus, toli nuo miesto centro. Maitinuosi viešbučio bare ar restorane — kaip man patogiau. Beje, baro tik vardas likęs, be kavos, arbatos ir vaisvandenių nieko aštresnio nerasi nė su žiburiu. Išdžiovino baro lentynas, bet nereikėtų būti pamaldesniems už popiežių. Bent ten, kur susiburia įvairiausios tautos su savo papročiais, pomėgiais ir pokalbių ritualu.

Nusausintoje „Neringoje“ tik restorane drebančia ranka įpila „šimtą gramų“. Prie valgio, be jo — uždrausta. Vieną priešpiečių aplanko mielas bičiulis Juozas Baltušis. Jis pasakoja — aš klausausi, pasakojau aš — jis klausosi. Viduriu eina pietauti. Susirandame patogią vietelę užsienio turistams skirtoje aukštumoje. Pietausite, šypsos Elytė ar Marytė? Nuje, sakom, tą ir aną kėlėsite, o kol atnešite, išbudinsime prisnūdusį pilvą šampanu. Ai, berneliai, ai, mielieji, dūsausja mėlynakę gražuolę, be antros valandos negaliu. Gražybliuau aš, meiliosios literatūros retoriką auksina Lietuvoje į mylimas ir gerbiamas Juza, bet mergužlė vis savo: užginta, prisakyta, užmūryta, pagaliau aš ir rakto nuo stebuklų spintos neturiu. Apžvelgiame raktą giloje kišenėje saugančią. Vėdelis iš akmens (kaip paryžiečio Mončiaus skulptūros), akys mėlyno plieno, taigi nėra ko aušinti burnos. Taip ir pavalgėme sausiai. Lygiai antrą, jau girkšnojant kavą, prisiminė mus.

Šnekant apie dabar pažabotus girkšnojimus, prisimena kažkurio „sąjunginio kalibro“ gudrulo oficiali nuomonė: anksčiau gėrė iš vargo, o tarybiniais laikais geria iš džiaugsmo. Kažin ar taip buvo? Vienas kitas Tarybinės santvarkos šmeižikas ir puvintojas primindavo, kad šitaip nuodijant liaudį nebeužilgo reikės pradėti verkti. Ir pradėjo. Po Sibiro Mokslų akademijos bombos. Na, apie bombas gal

nereikėtų šnekėti, mokslininkų nuomonė Politbiurui ir šiandien viešumoje nerodoma, bet stipriai supurtė neklaidingumu pasipuošusias liaudies geradžių galvas. Taip kitų masinio alkoholio pasėkų, randame ir tai, kad kiekvienais metais Sąjungoje gimsta milijonas nenormalių kūdikų, girtų nelaimės darbovietėse, moralinis smukimas, kriminaliniai nusikaltimai, šeimų irimas ir taip toliau. Vertinkime Gorbačiova vienaip, vertinkime kitą, bet ten kur jis protinai tvarko (ar bando tvarkyti) kasdienybę jaukesnė.

Lankau gimines, bičiulius. Visada taip, kiekvieną kartą „Tėviškė“ išskiria tris dienas, o paskui pasikviečia viešnagės eigali aptarti: kokie pageidavimai, kurios leidyklos, redakcijos, istorinių ir meno vietovių lankymas, susitikimai su skaitytojais ir išvykos. Lietuvos šaltoko pavasario ryteli, pusryčiaujant viešbučio bare, ateina dailininkas Kazimieras Žeromskis. Prieš pasukant visokias tapybos vėjų blaškoma laivelį tėvynėn. Kazimieras prisėdavo ir mūsų troboje Briuselio kūdikų, girtų nelaimės darbovietėse, moralinis smukimas, kriminaliniai nusikaltimai, šeimų irimas ir taip toliau. Vertinkime Gorbačiova vienaip, vertinkime kitą, bet ten kur jis protinai tvarko (ar bando tvarkyti) kasdienybę jaukesnė.

dailininkui reikėtų erdvesnio buto, žemiau. Kol nepakirto septyniadsimt atnešiojusių kojelį. Plačiau pasikalbėti su Kazimieru nepavyko, atėjo Petronis. Kaip gyvenai, lietuviškos ir tarptautinės naujienos, žmonių sveikatos. Petroniui viršininkaujant „Tėviškėje“ daugybę gerų patyriau, jo dėka net Latvijos gimines aplankiau.

Prieš keletą metų rašiau Petroniui: norėčiau aplankyti pusbrolių ir puseseres Rygoje. Kai atvyksi, girdi, pasiūnėkėsimė plačiau. Tos šnektos platumo buvo tik tiek: kada nori Rygon, vienas ar su mūsų palydovu? Kauniški pusbrolis siūlė, sakau, svetimas nuobodžiaus kiunkininkų ir skabaputrių būryje. Gerai, keliauk su pusbroliu. Keliaavome lygiai... dvylika valandų traukiniu. Per šitiek laiko galima apskuti visą Europą, galvojau, čia gi ne traukinys, o dilizanas su geležiniais ratais. Pusbrolis Tedis gyvena dviaukštėje troboje, aplink daržas ir tradicinės obelons. Tedis giriasi stipria pensija, antrątiškai uždirba automechaniku. Buvo vedęs tris kartus, tiek pat ir skirby, o dabar transkosi vakaruokose — ieško kevirtito džiaugsmo gyvenime, virtuvėje ir, žinoma, lovoje. Pašėlęs tu vaikas, Tedi, aikčioju, net Sibiras neatšaldė? Atpyliau atšaukis metas, juokiasi Tedis, paskui Nikita Mtsvabadielis įsakė paleisti ir Bangerskio legionierius. Jauniausia puseserė dirba slauge, dvi pensijoje. Pasirašiusios kasdienybę pilkesnė, pensijokės silpnos, jeigu ne daržai, triušiai ir vištos, nežinia kaip reikėtų išlaikyti stacioms.

Graži mūsų tautos brolių Ryga! Žinoma, laikas ir „stagnacijos“ apdraskė amžių rūbą, bet vistiek šauni. Kaip jūron įsibridusi deivė. Apdovanotas puseserių bučkiais, latvių folkloro ir dabartinių kompozitorių plokštelėmis, ugnies ir medaus „Balzamu“, atsiveikinu Rygos traukinį stotyje. Po dvylikos valandų snaudulio — dilizane, vėl Gedimino mūrinių karūna pasipuošęs Vilnius. Beje, neseniai Tedis rašė: aplankyk, naują žmogą parodysiu.

Dabartinis „Tėviškės“ komiteto pirmininkas Vaclovas Sakalauskas irgi žemaitis. Kalba rami, judėsiai irgi ramūs

nepanašūs į traškantį, judrų Petronį. Aptarus dviejų savaitių viešnagę, primenu Rietavą. Su Petroniu buvo lyg ir sutarta... Gerai, sako diplomatas nuo Gargždų, vyk Rietavan. Supažindina su gražuole Rita: ji rūpinsis višais mano reikalais. Ir Rita žemaitė, be rods telšišė, bet jau nutautusi Vilniuje, žemaitiškumą nebesigirdi. Aukšta Rita, sulapojusi, sužydusi kaip liepa. Girkšnojant kavą vėl primenu Sakalauskui, kad visada praileidavo viešnagę savaitei kitai. Mes — mielai, atsiliepė Sakalauskas, bet priversti taupiau, trečia savaitę apsigyvenk pas gimines.

Kažkurią dieną viešbutin skambina rašytojas Stasys Kašauskas. Prisistato iš Telšių pavieto. Jeigu sutinki, mielai nuvešiu žemaitijon. Platesnei pažinčiai atvažiuoju pasiimti pas save. Stasio bute — gražutė, jaunos šypsenos, vaišių stalą apkrovusi vienintelė ir brangiausia. Pasiūnėkėjome, aptarėm kelionę po žemaitiją, pasibairėm ir raštininkystėje. Beje, ne užilgo pasirodys jo knyga apie Lietuvos kaimą „Einu namo“. Kitą popietį skambina rašytojas Vytautas Būbys. Užsimesk švarką, girdi, atmaunu ir pasigrobiu visam pusdieniui. Laukiu gatvėje. Vaikštini, dairausi į praeinančius. Moterys gražiai apsiirengusios. Nesakau, kad puošniai, tik gražiai. Atrodo, kad Lietuvoje dar neįsigyveno „nesvarbu kaip“, kas aiškiai matosi Europoje ir Amerikoje. Pasirinkimo platus Lietuvos moteris neturi, todėl stengiasi pačios perdailinti, pritaikyti madoms. Mėgsta ryškesnes spalvas. Amerikos angliakasių kelnės ir švarkeliai tebevilioja jaunimą. Apavas skurdus, metų metais negerejantis. Gal dabar kada už kalnus broko nebemokės premijų, reikalai pagerės. Autovežimį gaus. Sako „kad Lietuvoje daugiausia jų po Estijos. Ir kelių tinklas geriausias (po Gruzijos).

(Bus daugiau)

Red. pastaba: — Autoriaus rodomas prielankumas „Tėviškės“, „dabartiniams pareigūnams“, kaip Kazakevičiui, Sakalauskui, Petroniui ir kitiems, yra grynai asmeniškasis ir nepakeičia fakto, kad jie yra okupanto vietininkai ir aukšti KGB pareigūnai.

Toji Nina (Juliette Binoche), vos nuplūsi nuo scenos, myluojasi su teatro šiukšlių rinkėju. Bet kai pasirodo butus nuomojančios įstaigos vaikas, iškoliojusi šiukšlių rinkėja, ji tuojau su juo susimeta. Jos naujas meilužis Paulot (Wadeck Stanczak) gyvena su kitu vyru Quentin (Lambert Wilson), kuris tuojau įsimyli tik ką pamatytą Nina.

Iš provincijos atvykusi manomai kukli mergaitė pasirodo esanti visiškai pasileidėlė. Bendrai filmo eiga rankraštį sulipdė André Tachine (jis ir direktorius nuskynė Cannes laurus), o Oliver Terzian kitus veikėjus parinko tokius, kad jie vienas kitą viršija nesuprantamais, neįtikėtinais ar kvailais veiksmais, neturinčiais nei ryšio, nei logikos. Pvz. turintis ar galintis būti normalių žmogumi teatro direktorius, parenkant naujas artistes, vertinimo varžybų metu snaudžia ar miega ir be jokios logikos, pasirenka blogiausiai pasirodžiusią — taip, Niną! Vėliau jis kažin kur pabėga, pagrąšintas skustuviu, išvažiuoja.

Visas prancūzų filmas „Rendez-Vous“, nors vietomis įdomiai nufilmuotas, yra pasileidėlių ar, iki pakvaišimo pasimetusių, pamišėliškas kratinys. Ar norėta pavaizduoti šiuolaikinį prancūzų moralinį ištvirkimą, jaunystės, grožio sumurzinimą? Tegalime spėlioti, ką pagavolos doros mergaitės, pamačiusios tokį filmą.

LAISVŲJŲ UKRAINIEČIŲ VEIKLA VAKARUOSE

Laisvojo pasaulio kraštuose gyvenantys ukrainiečiai pasižymi labai gyva veikla gindami savo pavergtos tėvynės teisę į laisvę ir nepriklausomybę, keldami ukrainiečių tautos persekiojimo faktus, ugdydami išievių tautinį sąmoningumą ir puoselėdami tautinę kultūrą. Vakaruose veikia Vyriausiasis Ukrainos Išlaisvinimo komitetas, besirūpinantis ukrainiečių tautos politinių teisių gynymu tarptautinėje plotmėje. Yra įkurtas ukrainiečių martirologijos institutas, telkiantis medžiagą apie ukrainiečių tautos ir pavienių asmenų persekiojimą. Instituto rūpesčiu neseniai pasauliniu mastu buvo praveistas ukrainiečių tautos genocido penkiasdešimtmečio minėjimas. Genocidas buvo Stalino įvykdytas 32-33-iais metais, kai badu buvo numarinti apie septyni milijonai ukrainiečių. Yra taip pat įsteigtas laisvojo ukrainiečių universiteto fondas, besirūpinantis tautinio sąmoningumo ugdymu jaunimo tarpe. Šis fondas teikia studentams stipendijas, organizuoja įvairius ukrainietiškus studijų seminarus pasaulinio garso universitetuose. Toronto universitete, Kanadoje, jau penkerius metus veikia ukrainietiškas studijų katedra. Yra pradėta leisti keturių tomų ukrainiečių enciklopedija anglų kalba. Ypatingu būdu rūpinamasi informuoti pasaulio visuomenę ir spaudą apie žmogaus teisių ir religinės laisvės gynėjų Ukrainoje persekiojimą ir įkalinimą. Neseniai buvo išleista beveik tūkstančio penkių šimtų puslapių studija apie sovietų Ukrainoje vykdomą rusinimo politiką. Svarbiausios ukrainiečių bendruomenės laisvame pasaulyje yra Kanadoje, Jungtinės Amerikos Valstybėse, Pietų Amerikoje ir Australijoje.

(Dr.)

VEIKLUS JAUNIMAS AUSTRALIJOJE

Australijoje šiais metais atžymint Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 70-sias metines, vietos lietuvių jaunimo iniciatyva buvo pravešta laiškuo rašymo lietuvių sąžinės belaisvių akcija. Vien Sydnejuje sovietų kalėjimuose ir psichiatrinėse ligoninėse kalinamiems lietuviams buvo parašyta daugiau negu šimta laišku. Visi Vasario 16-osios minėjimui Australijoje vyko solidarumo su Lietuvoje surengtų viešų manifestacijų dalyviais ženkle. Pamaldose ir susirinkimuose Australijos didmiesčiuose — Sydnejuje, Melbourne, Adelaidėje, sostinėje Kanberroje — buvo meldžiamasi už lietuvių tautos kankinius. Paskaitose buvo prisimintos Nepriklausomybės atstatymo istorinės aplinkybės, pabrėžta tautos laisvei apginti pareikalauta aukų reikšmė. Melbourne Vasario 16 šventės proga buvo surengtas jau tradiciniu tapęs priėmimas valdžios atstovams ir žymesniams visuomenės veikėjams. Jie buvo supažindinti su Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo istorija ir dabartine sunkia Lietuvos padėtimi svetimoje sprespaudoje. Buvo iškelti ir tikrinčiųjų persekiojimo faktai. Priėmimo dalyvavo ir žodį tarė Melbourne vykusios pagelbininkas Pell, Australijos ministro pirmininko Howk atstovas ministras Holding, kiti valdžios pareigūnai ir Parlamento nariai. Jie visi išreiškė savo solidarumą už laisvę kovojančiai lietuvių tautai.

Europos LIETUVIS

EUROPEAN LITHUANIAN —
Lithuanian Weekly

Printed and Published in Gt. Britain
by Lithuanian Association in Gt Britain
and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke
Gardens, London W 11 2PT, England.

Tel. 01-727 2470. Telex 261947 SOS G.

FAX 01-727 3045

Registered as a Newspaper at the Post
Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga
ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Prenumeratos kaina metams:

Didžioje Britanijoje — 17 svarų;

Užsienyje — 20 sv. (oro paštu).

Vienoj skiltyje įdėto skelbimo kaina 6,00
sv. už colį. Didieji skelbimai atitinkamai
brangiau.

Už laikraštį kieno nors spausdinamų
skelbimų turinį nei leidėjai, nei redak-
cija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpi-
na savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto
dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia auto-
rių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuo-
monę.

Kronika

KAS—KADA—KUR

Birželio 18 d. — Baisiojo birželio mi-
nėjimas Londone. Ruošia Pabaltijo Ta-
ryba.

Birželio 24-27 dienomis — Toronte Ka-
nadoje vyks PL IV Kultūros Kongresas.

Mielam bendradarbiui, žurnalistui
ISAOKUI KAPLANUI
mirus, jo gimines ir artimuosius
giliai užjaučia
„Europos Lietuvio“ Redakcija

AUKOS SPAUDAI

P. Vičas — 1.00 sv.

K. Murauskas 3.50 sv.

A. Jonulis — 3.50 sv.

Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

LONDONO LIETUVIŲ MAIRONIO MOKYKLA

Ateinantį šeštadienį, gegužės 28 d., mo-
kykloje pamokų nebus. Pamokom vėl su-
sirasime birželio 4 d.

PAIESKOJIMAS

Pronckus Vincentas, Mykolo, gim. 1919
II.1. Tauragės apskr., Laukuvos valsč. Sil-
vestro km., iki 1954 m. gyveno Steaubin-
ge (vak. Vokietija). Ieško sesuo Elena.

Prašau rašyti: Alfons Norkus, Killion
Zollsg. 270, 21756 Malmo, Sweden.

Londonas

POLITINIS SEMINARAS

Gegužės 27 d., penktadienį, 2.30 p.p.,
Latvių Namuose, 72 Queensborough Ter-
race, W2 ruošiamas seminaras „glasnost“
ir „perestroika“ temomis ir jų įtaka Pa-
baltijo kraštams ir Ukrainai.

Iš Prancūzijos atvyksta Pabaltijo Biu-
ro Strasboure vedėjas A. Klimaitis.

Lietuviai kviečiami pokalbyje ir dis-
kusijose gausiai dalyvauti.

SVEČIAS IŠ AMERIKOS

Gegužės 28 d. iš Amerikos atvyksta
kun. Vytautas Palubinskas, Aušros Var-
tų klebonas Niujorke. Jis dalyvaus Lie-
tuvų sodyboje ateinančių sekmadienį. Be
to, jis pavaduos kun. J. Sakevičių atos-
togose pirmuosius tris birželio mėnesio
sekmadienius.

ISVYKA Į LIETUVIŲ SODYBĄ

Gegužės 29 d. sekmadienį autobusu iš-
vykstame į Lietuvų Sodybą: nuo Lietu-
vių bažnyčios 8.30 val., nuo Lietuvių na-
mų 9 val. Kelionė — 5 svarai. Užsirašyti
pas Vl. Veličką.

DEPORTACIJŲ MINĖJIMAS LONDONE

Birželio išvežimus minime ir šiais me-
tais kartu su estais ir latviais —

Šeštadienį, birželio 18 d., 11.30 val. ry-
to, St. Martin-in-the Fields bažnyčioje,
Trafalgar Square, London WC2.

Trijų tautų kunigai praves religines
apeigas (lietuvius atstovaus kun. Palu-
binskas — kun. Sakevičius bus atstoguo-
se). Giesmes išpildys visų trijų tautų
chorai.

Po apeigų bažnyčioje bus iškilminga
procedūra į Cenotaphą, kur bus padėtas
vainikas, o pareigūnai nueis į Downing
Street ir įteiks laišką ministerei pirmi-
ninkei. Procedūroje bus nešamos trijų
valstybių vėliavos.

Vėliau, apie 2.30 val. p.p., bus priėmi-
mas Lietuvių Namuose, 2 Ladbroke Gar-
dens, London W11. Visi dalyviai yra
kviečiami priėmimo dalyvauti.

Minėjimą organizuoja BALTŲ TARY-
BA ir PABALTIJŲ SAJUNGA. Būtų ma-
lonu matyti kuo didesni tautiečių skai-
čių dalyvaujant minėjime šiais metais.
Mūsų tautiečiai Lietuvoje panašius mi-
nėjimus jau atšventė.

Bradfordas

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Minėjimas surengtas gegužės 1 d. Po
pamaldų bažnyčioje, klubo salę užpildė
labai gausiai susirinkę vietiniai ir apy-
linkių lietuviai su šeimomis.

Klubo valdybos pirm. V. Gurevičius pa-
sveikino ir ypatingai mamytėms palinkė-
jo daug saulėtų dienų.

Pakviesta šiam minėjimui Nottinghamo
„Rūta“: Genovaitė Aleknavičienė ir Bri-
gita Bishop pradėjo meninę programą.
Padainavo: Dainą apie motiną, Suvalki-
joje, Eigulio dukra, Nesugausit dainos,
Sudiev ir Kuršių marioms. Tai pora liau-
dių ir kompozitorių kūrybos. G. Alekna-
vičienė paskaitė A. Bučio eilėraštį. Tą
naktį.

Dainos mylėtojas ir vyrų seksteto va-
dovas Pranas Vasis, šį kartą savo pa-
ruoštoje paskaitoje, ypatingai pabrėžė
motinos meilę, ne tik savo šeimai, bet ir
savo kraštui ir savo tautai. Motinos iš-
augino sūnus karius ir partizanus ir koks
buvo jų širdies skausmas, kai jos matė
juos žuvusius kovos metu. Ir išėjimoje
motinoms nebuvo lengva, reikėjo dirbti
ir šeimas auklėti, lietuvių kalbos moky-
ti. Kalbą baigė L. Švalkaus eilėraščiu.

Antroje meninės programos dalyje į
ponių duetą įsijungė ir Vaclovas Alek-
navičius. Visi trys padainavo keturias ir
dar papildomai išprašytas dainas. G.
Aleknavičienė artistškai pažėrė keletą
humoro gabaliukų.

Be stiprių aplodismentų dainininkės
apdovanotos dar gėlėmis.

Irenai Gerdžiūnienei vadovaujant, gė-
lėmis ir sveikinimo kortelėmis apdova-
notos ir visos mamytės.

Programai vadovavo A. Gerdžiūnas.

Programos eigoje J. Adamonis prane-
šė apie Pavergtą Tautą Savaitę Bradfor-
de, kuri prasidės liepos 17 d. bendromis
pamaldomis katedroje, 2.30 v.p.p. ir kvie-
tė lietuvius gausiai dalyvauti.

A. Traška pranešė apie rengiamą eks-
kursiją į pajūrį birželio 25 d.

Minėjimas baigtas himnu.

Klubo valdybos rūpesčiu visiems pa-
ruošti užkandžiai su kavute.

PENSININKŲ POBŪVIS

Gegužės 14 d. surengtas tradicinis klubo
narių — pensininkų pobūvis. Prie
vašių stalų susėdė 50 asmenų ir iš jų
tik keletas dar nepasiekusių „senior ci-
tizen“ garbingo titulo.

Po gardžių pietų klubo valdybos pirm.
V. Gurevičius sveikino visus, kaip vieno
šeimos narius, palinkėdamas skaidrios
nuotaikos ir dar ilgų metų.

Tada prie šaltesnių užkandžių ir „Šil-
tesnio“ gėrimėlio prasidėjo linksmoji da-
lis.

Pranas Vasis padainavo keletą nuotai-
kingų ir aktualių kupletų: Kai paseno jau
Stasys, nebegieda vėversys, bet sugiedos
dar jam gaidys!

A. Bučys dėkojo klubo valdybai, o
ypač jos pirmininkui V. Gurevičius, dau-
giausia padirbėjusiam šį pobūvį rengiant:
sudarinėjo dalyvių sąrašą, pasikvietė šei-
mininkes ir t.t. Joms — šeiminiškėms
S. Vaičekauskienei, Romai Vaičekaus-
kaitei, A. Galbuogienei, A. Brazdeikienei
ir jų padėjėjoms išreikšta padėka, kad
be jokių ypatingų sąlygų, savanoriškai
sutiko ir paruošė taip skoningai šias
vaisės. Joms stengiasi atsilyginti gausiu
plojimu.

Dar ilgai skambėjo stikliukai ir visų
dainuojamos dainos, iki sudegė ant stalų,
tarp gėlių įstatytos, žvakutės.

Visas pobūvio išlaidas padengė klubo
valdyba iš klubo lėšų. Visi nariai už tai
dėkingi ir sakė: Iki sekančio karto!

A-tas B.

SUSITIKSIME SODYBOJE

Pavasario Sąskrydis Lietuvių Sodyboje
Gegužės 28 — 29 Dienomis

Visi lietuviai kviečiami į Sodybą Pavasario Sąskrydžiui. Susitiksime, pakalbė-
sime — visiems bus linksniau.

Šeštadienio ir sekmadienio šventei gro-
s dvi šokių muzikos grupės. Sodybos val-
gykla veiks nuo vidudienio iki vėlaus vakaro. Bus bufetai arbatai ir pyragai-
čiai.

Šeštadienio vakare, nuo 8 val. iki ankstyvo ryto šokiams gro-
s „Jeanette and Hot five“, džiaz grupė.

Gegužės 29 d., sekmadienį, — šv. Mišios prie paminklinio kryžiaus.

Sekmadienio vakare nuo 8 val. iki ryto gaidžių šokiams gro-
s „Breadhead and Timewasters“ modernios muzikos grupė.

Norintieji daugiau informacijų, kreipkitės į Sodybos vedėjus telefonu: 04203
2810.

PADEKA

Nuoširdi padėka Manchesterio Soc.
Klubo Pirmininkui, Valdybai ir nariams
už tėvišką globą suvažiavusiems skau-
tams į savaitgalio stovyklą. Taip pat už
duosnią klubo piniginę paramą skautams.

Padėka visiems Manchesterio ir apy-
linkės skautų remėjams, tautiečiams, ku-
rie taip duosniai parėmė mūsų skautau-
jantį jaunimą sumoje 227.00 sv.

Aukojo: — Manchesterio Soc. klubas
50 sv.; Miliūnas 45 sv. (20 sv. Tautinei,
20 sv. Vasaros stovyklai); kan. V. Kamai-
tis 34 sv.; D. Jelinskas 20 sv.; O.A.L.
Mameniškiai 20 sv.; V. Chadakauskas,
S. Lauruvėnas po 5 sv.; J. Navickas 6
sv.; A. Podvoiskis 4 sv.; O. Ramonienė 3
sv.; V. Motuza, A. Stankevičius, H. Vai-
neikis, Barauskienė, S. Keturakienė, V.
Byla, M. Bernatavičius po 2 sv.; Alekna-
vičius, J. Bačinskas, A. Bendžius, Ber-
natavičius, V. Byla, M. Bylienė, O. Eidu-
kas, H. Gasperas, Lauraitis, J. Kmitas, O.
Kmitienė, S. Pažėra, B. Kelšys, A. Pa-
čikauskas, M. Paliukonis, M. Pūrienė, O.
Samulienė, J. Šablevičius, B. Vaitkūnas,
P. Verbickas ir P. Zabiela po 1 sv.

Visiems mieliems aukotojams nuošir-
dus skautiškas AČIO!

Aukos „Budėkime“ — B. Černienė
(Londonas) 10 sv.; Šiaučius (Manches-
teris) 1 sv. ačiū už paramą skautiškai
spaudai.

Padėka ps. Irenai Gerdžiūnienei už to-
kį rūpestingą aukų rinkimą.

Rajono Vadija

YPATINGAS „ELTOS“ NUMERIS

(Atkelta iš 2 psl.)

ELTOS nuomone, lietuvių patriotinis
ir religinis sąjūdis gali didžiuotis savo
pastangomis. Jadvyga Bieliauskienė, dvy-
liką metų iškentėjusi Gulage už tautos
meilę, paaiškino užsienio koresponden-
tams: „Mes norime pažadinti žmonių
sąmoningumą, kad jie prisimintų, jog
jie turi teisę būti laisvi.“ Tas tikslas bu-
vo atsiektas. Vasario įvykių dėka, lietu-
viai sparčiau vaduojasi iš baimės varžtų,
o baimė yra galingiausia totalitarinės
santvarkos sąjungininkė. Uždraustasis
lietuvių Tautos Himnas, kurį dešimtys
tūkstančių giedojo vasario mėnesį, tebe-
kamba lietuvių atmintyje ir tebeaidi atei-
tin.

(ELTA)

Šį ypatingą „ELTOS“ numerį angliškai
galite gauti parašę Tautos Fondo Atsto-
vybei Londone, 2 Ladbroke Gdns., Lon-
don W11 2PT.

PAMALDOS

Nottingham — gegužės 29 d., 11.15
val. Židinyje.

Manchesteryje — gegužės 29 d., 12.30
val.

Leigh — gegužės 29 d., 4.30 val.

Bradforde — birželio 5 d., 12.30 val.

Eccles — birželio 12 d., 12.15 val.

ROZINIS

Rozinis — birželio 4 d. 4.30 val. pp.
prie Šv. Sakramento 24-26 Meridale Rd.,
Chapel Ash, W-ton.

Birželyje melsimės už mūsų išvežtu-
sius į tolimą Sibirą, ten gyviems esant
dar, bei nukankintus.

N. Narbutienė

35-JI EUROPOS LIETUVISKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Ivyks 1988 m. liepos 31 — rugpjūčio
7d.d. Vokietijoje, Vasario 16-sios gimna-
zijoje, Romuvoje: Litauisches Gymna-
sium, 6840 Lampertheim-4, Huettenfeld.
Tel. 06256-322.

Savaitės moderatoriai: dr. Kajetonas J.
Čeginskas, dipl. mat. Kęstutis Ivinskis ir
Eglė Juodvalkė.

Organizacinė komisija: stud. Tomas
Bartusevičius, Alina Grininė ir moky-
to Raimonda Šreifelaitė.

Pragyvenimas kainuos: gyvenantiems
gimnazijos bendrabuty, kambarį dviese
— su dušu — 280,—DM., be dušo —
245,—DM. Jaunimui — 140,—DM.

Huettenfeldo viešbučiuose kambariai
vienam kainuoja nuo 25,—DM. iki 40,
—DM.; netolimam Hemsbach — apie
50,—DM. Gyvenantieji viešbučiuose mo-
kės gimnazijai už maistą 20,—DM. die-
nai.

Registracijos mokesčiai: 50,—DM., ne-
dirbančiam jaunimui 20,—DM.

Registruotis prašome pas: Alina Gri-
nius, Diamantstr. 7, D-8000 Muenchen 50,
W. Germany. Tel. 089-15044471.

Pinigus siųsti į Studijų savaitės konto:
Litauische Studienwoche, Konto Nr. 8,
9340.02, Volksbank Kreis Bergstrasse,
Bankleitzahl 50991400, 6840 Lampertheim.
Programos reikalais rašyti: K. Ivins-
kis, Haussdorffstr. 82, D-5300 Bonn-1, W.
Germany.

Rengėjai

VOLUNGĖS CHORAS BRITANIJOJE

Iš Kanados atvyksta Volungės choras
ir yra numatęs sekančius koncertus bei
susitikimus:

Liepos 25-tą 19.30 val. — Pietūs Ško-
lijos Lietuvių Socialiniame Klube.

Liepos 26-tą 19.00 val. — Koncertas
Glasgow Garden Festival.

Liepos 27-tą, 13.00 val. — Koncertas
Edinburgo Ross Theatre.

Liepos 28-tą, 13.00 val. — Koncer-
tas Londono Festival Hall.

Liepos 29-tą, — Apsilankymas Londono
Lietuvių Namuose.

Liepos 30-tą, — koncertas Lietuvių So-
dyboje.

Liepos 31-mą, — Mišios šv. Kazimiero
bažnyčioje Londone.

PASAULYJE

Naujas Vengrijos KP sekretorius — Karoly Grosz

Ką tik pasibaigė nepaprasta komunistų
partijos konferencija, kuri svarstė blogė-
jančią krašto ūkinę būklę ir Janos Ka-
darikimą, kuris Vengriją valdė virš 30 me-
tų. Euveg ministeris pirmininkas Karoly
Grosz buvo išrinktas naujuoju komunis-
tų partijos sekretoriumi, vietoj Janos Ka-
dar, kuris net nepateko į Politbiuro na-
rius.

Smerkiamas Hitlerio-Stalino paktas

Sovietų diplomatas Rostovski laikraštįje
Moskovskaya Pravda smerkia Staliną už
1939 metų pakto su Hitleriu sudarymą,
pridėdamas, kad toks kriminalinis nusl-
kaltimas yra nedovanotinas ir negali bū-
ti užmirštas. Tačiau Rostovski nė vienu
žodžiu neužsimena apie slapčius to pakto
protokolus, pagal kuriuos Lenkija buvo
padalinta tarp Nacių Vokietijos ir Sovietų
Sąjungos, o trys nepriklausomos Pa-
baltijos valstybės, Lietuva, Latvija ir Es-
tija, buvo atiduotos Sovietų Sąjungai.

Ta proga užsienio žurnalistai jau pra-
dėda klausinėti ir apie kitus praiteis
įvykius, kaip pav. 1939 m. 4000 lenkų
karininkų nužudymą Katyno miške. Ofi-
cialiai kaltinami vokiečiai, nors visi ži-
no, kad tai netiesa. Keliami klausimai
apie Stalino veiklą karo metu ir po karo,
kada milijonai žmonių vienaip ar kitaip
buvo išžudyti.

Katalikas kontroliuos Britanijos televizijos moralę

Neseniai įsteigtos radijo ir televizijos
priežiūros tarybos (Broadcasting Stan-
dards Council) pirmininku paskirtas kon-
troversinis asmuo, Sir William Rees-
Mogg, buvęs „Times“ redaktorius ir da-
bartinis Meno Tarybos pirmininkas. Kol
kas jis į politinius reikalus nesikiš, bet
apsiribos rodomų žiaurumų ir pornogra-
fijos priežiūra. Rees-Mogg yra prakti-
kuojantis katalikas ir neslėpdamas pa-
reikšė, kad jo katalikybė neišvengiamai
turės įtakos į jo galvojimą ir sprendimus.
Ne visi tam paskyminui pritarė.

Penki Anglikonų vyskupai prikašiojo
ministerei pirmininkei, kad ši nesiūpi-
nanti neturtingais gyventojais. M. That-
cher atsakė, kad pirmą reikia uždirbti
turtą, o tik paskui galima tą turtą panau-
doti kitiems šelpiti.

Didieji susitarė dėl Angolos

Neseniai Kongo sostinėje tarėsi P. Af-
rikos ir Angolos atstovai dėl susitaikymo
Angoloje, kur P. Afrikos remiama Unita
partizanai kovoja su Kubos remiama An-
golos kariūmene. Lisabonoje susitiko
JAV pareigūnas Chester Crocker su So-
vietų užs. reik. ministerio pavaduotoju
Anatoly Adamishim, kurie sudarė planą,
pagal kurį Kuba turės atitraukti savo
40.000 stiprumo kariuomenę iš Angolos
per 12 mėnesių, o P. Afrika per tą patį
laiką turės palikti pietinę Angolos dalį.
Tie ir Namibijos reikalai bus dar svars-
tomi šią savaitę Kongo sostinėje, kur
antru kartu susitiko P. Afrikos Kubos,
Angolos ir JAV delegatai.

Rusai traukiasi iš Afganistano

Kaip buvo pažadėta, sovietai pradėjo
apleisti Afganistaną gegužės 15 d. ir ma-
noma, kad didelė kariuomenės dalis pasi-
trauks iš Afganistano prieš prezidento
Reagano vizitą Maskvoje. Pirmą kartą
rusai prisipažino, kad ten žuvo apie
15.000 karių, o afganistaniečių žuvusių
skaičius siekia iki vieno milijono. Nors
Afganistano reikalas yra plačiai disku-
tuojamas sovietinėje spaudoje, bet kol
kas bijoma prisipažinti, kad tai buvo pa-
daryta klaida ir Afganistano invazija nie-
ko gero neatsiekė. Didelį rūpestį dabar
kelia Afganistano pabėgėlių grįžimas į
nuvargintą kraštą ir partizanų grąsinimas
tęsti kovą, kol jie negalės sudaryti
savo vyriausybės.

Vakaruose spėjama, kiek sovietų
kariuomenės pasimokė iš karo Afganista-
ne ir bijoma, kad ta jų pamoka vaka-
rams nieko gero nežada.

Badas Etiopijoje

Etiopijos prezidentas Mengistu išvarė
žmonėms pagalbą teikiančius tarnauto-
jus iš Tigrų ir Eritrėjos provincijų, kur
žmonės dabar badauja. Tos provincijos
jau nuo seniai kovoja su centrinės vy-
riausybės kariuomene dėl autonomijos.
Mengistu, kurio žinioje yra didžiausia
Afrikoje kariuomenė, manoma, greitai
pradės ofensyvą prieš sukilėlius ir dėlto
iš ten išvarė vakarų pagalbą teikiančius
asmenis.

Išsiuntinėti „Europos Lietuvio“ 1988 m. prenumeratos paraginimai

PRASOME ATSLIEPTI. AČIO

„EL“ Administracija